

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) <http://www.imkby.gr> - (e-mail) info@imkby.gr

Άριθμ. Πρωτ. Φ1/3/551

Έν Καισαριανῇ τῇ 31ῃ Ὀκτωβρίου 2023

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 283 η

Πρός
τά Ἡγουμενοσυμβούλια τῶν Ἱερῶν Μονῶν
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί
Ὅσιώτατες Ἀδελφές
χαίρετε ἐν Κυρίῳ.

ΘΕΜΑ : ΠΟΛΕΜΟΣ

Ὁ πόλεμος δέν εἶναι μόνο ἓνα ἀνθρώπινο γεγονός πού θέτει ἠθικά προβλήματα. Ἡ παρουσία του στό βιβλικό κόσμο ἐπιτρέπει στήν ἀποκάλυψη, μέ ἀφετηρία μιᾶ κοινῇ ἐμπειρία, νά ἐκφράσει μιᾶ οὐσιώδη πτυχὴ τοῦ δράματος στό ὁποῖο ἔχει ἐμπλακεῖ ἡ ἀνθρωπότητα καί ὅπου διακινδυνεύεται ἡ σωτηρία της: τόν

πνευματικό αγώνα ανάμεσα στο Θεό και στο Σατανά. Είναι αλήθεια ότι η θεία οικονομία έχει ως σκοπό την ειρήνη. Αυτή η ίδια η ειρήνη όμως προϋποθέτει μία νίκη κατακτημένη με το τίμημα του αγώνα.

Α . Παλαιά Διαθήκη

I. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΚΑΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

1. Ο πόλεμος, μορφή της βίας, είναι ένα σπουδαίο στοιχείο της ανθρώπινης καταστάσεως. Στην αρχαία Ανατολή, ήταν ένδημική κατάσταση: κάθε χρόνο, οι βασιλείς έκαναν εκστρατείες¹. Μάταια υπέγραφαν οι αυτοκρατορίες, στίς περιόδους των μεγάλων πολιτισμών, συνθήκες «διαρκοῦς ειρήνης». Η εξέλιξη των γεγονότων ακύρωνε γρήγορα αυτές τίς εὔθραυστες συμφωνίες. Μέσα σ' αυτά λοιπόν τά πλαίσια, η ιστορία του Ίσραήλ θ' αποκτήσει μία έμπειρία των ανθρώπινων αγώνων, άλλοτε ένθουσιώδη καί άλλοτε σκληρή. Καθώς όμως τοποθετείται μέσα στην προοπτική της θείας οικονομίας, η έμπειρία αυτή αποκτᾶ ένα μέγεθος καθαρά θρησκευτικό: ο πόλεμος αποκαλύπτεται μέσα σ' αυτή την προοπτική ως μόνιμη πραγματικότητα του παρόντος κόσμου καί συγχρόνως ως συμφορά.

2. Μεταφέροντας όμως τ' αποτελέσματα της κοινωνικής έμπειρίας της στο θρησκευτικό πεδίο, η αρχαία Ανατολή ᾤφηνε

¹ 2 Βασ. 11,1.

επίσης νά εισχωρήσει ή ιδέα τοῦ πολέμου καί στίς ἀντιλήψεις της γιά τό θεῖο κόσμο. Φανταζόταν συχνά, στήν ἀρχέγονη ἐποχή, ἕνα πόλεμο τῶν θεῶν, πού ὅλοι οἱ ἀνθρώπινοι πόλεμοι ἦταν ἕνα εἶδος ἐγκόσμιων προεκτάσεων καί μιμήσεών του. Ὁ Ἰσραήλ, μολονότι διακόπτει σύντομα κάθε σχέση μέ τόν πολυθεϊσμό πού προϋπέθεταν αὐτές οἱ εἰκόνες, διατηρεῖ ὥστόσο τήν εἰκόνα ἐνός Θεοῦ μαχητῆ². Ἀλλά τήν εἰκόνα αὐτή τή μεταμορφώνει γιά νά τήν προσαρμόσει στό μονοθεϊσμό του καί γιά νά τήν ἐντάξει στήν ἐγκόσμια πραγματοποίηση τῆς θείας οἰκονομίας.

II. Ο ΙΣΡΑΗΛ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

1. Ἡ Διαθήκη τοῦ Σινᾶ δέν ἀνοίξε προοπτικές εἰρήνης, ἀλλά μάχης: ὁ Θεός δίνει μιά πατρίδα στό λαό του, ἀλλά αὐτός ὀφείλει νά τήν κατακτήσει³. Πόλεμος ἐπιθετικός, πού εἶναι ἱερός καί πού δικαιώνεται στά πλαίσια τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης: ἡ Χαναάν, μέ τό διεφθαρμένο πολιτισμό της πού εἶναι ἐπίσης λατρεία τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἀποτελεῖ γιά τόν Ἰσραήλ μιά παγίδα⁴. Γι' αὐτό ὁ Θεός ἐπιδοκιμάζει τήν ἐξόντωσή της⁵. Οἱ ἐθνικοί πόλεμοι τοῦ Ἰσραήλ θά εἶναι λοιπόν «πόλεμοι τοῦ Θεοῦ», καί τά κατακτημένα λάφυρα θ' ἀφιερώνονται στό ἀνάθεμα⁶.

Ἀκόμη περισσότερο, μέ τήν ἐμφάνιση τοῦ Ἰσραήλ στήν ἱστορία, ὁ Θεός ἐγκαθιδρύει τή βασιλεία του ἐδῶ στή γῆ, χάρις ὅ ἕνα λαό πού τόν λατρεύει καί τηρεῖ τό νόμο του. Ὑπερασπίζοντας

² Ψλ. 73,13 ἐξ. 88,10 ἐξ.

³ Ἐξ. 23,27-33.

⁴ Δτ. 7,3 ἐξ.

⁵ Δτ. 7,1 ἐξ.

⁶ Ἰησοῦς τοῦ Ναυή 6.

λοιπόν τήν ανεξαρτησία του έναντια στίς έξωτερικές έπιβουλές, ό
Ίσραήλ υπερασπίζεται συνάμα τήν υπόθεση τοῦ Θεοῦ: κάθε
άμυντικός άγώνας είναι κι ένας «πόλεμος τοῦ Θεοῦ».

2. Έτσι, στό πέραςμα τῶν αιώνων, ό Ίσραήλ άποκτᾷ τήν
έμπειρία μιᾶς ζωῆς πολεμικῆς, ὅπου ό έθνικός δυναμισμός μπαίνει
στήν ύπηρεσία μιᾶς θρησκευτικῆς υπόθέσεως. Πόλεμοι έπιθετικοί
ένάντια στό Σιών καί στόν Ὡγ⁷ έπειτα κατάκτηση τῆς Χαναάν από
τόν Ίησοῦ τοῦ Ναυῆ⁸. Πόλεμοι άμυντικοί έναντια στους
Μαδιανίτες⁹ καί έναντια στους καταπιεστές τῆς έποχῆς τῶν
Κριτῶν¹⁰. Πόλεμος έθνικοαπελευθερωτικός, μέ τόν Σαούλ καί τόν
Δαβίδ¹¹. Σ' ὅλα αὐτά τά γεγονότα, ό Ίσραήλ έμφανίζεται ὡς ό
κήρυκας τοῦ Θεοῦ έδῶ στή γῆ. Ο βασιλιάς του είναι ό τοποτηρητής
τοῦ Θεοῦ στήν ιστορία. Η ζέση τῆς πίστεως άπαιτεῖ στρατιωτικά
κατορθώματα, πού στηρίζονται στή βεβαιότητα γιά τή θεία
βοήθεια καί στήν έλπίδα μιᾶς νίκης πολιτικῆς καί συγχρόνως
θρησκευτικῆς¹². Άλλά θά είναι μεγάλος ό πειρασμός νά υπάρξει
σύγχυση ανάμεσα στήν υπόθεση τοῦ Θεοῦ καί στήν έγκόσμια
εὐημερία τοῦ Ίσραήλ

III. ΟΙ ΜΑΧΕΣ ΤΟΥ ΓΙΑΧΒΕ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

⁷ Άρ. 21,21-35. Δτ. 2,26-3,17.

⁸ Ίησοῦς τοῦ Ναυῆ 6-12.

⁹ Αριθμῶν 31.

¹⁰ Κριτῶν 3-12.

¹¹ 1 Βασ. 11-17. 28-30. 2 Βασ. 5. 8: 10.

¹² Βλ. Ψλ 2. 44,4 έξ. 59,7-14- 109.

1. Ὁ Θεός μάχεται γιά τό λαό του.

Οἱ πόλεμοι τοῦ Θεοῦ πού διεξάγει ὁ Ἰσραήλ δέν ἀποτελοῦν ὥστόσο παρά μιά πτυχή τῶν ἀγώνων πού διεξάγει ὁ Θεός στήν ἀνθρώπινη ἱστορία. Εὐθύς ἐξαρχῆς παλεύει προσωπικά ἐνάντια στίς δυνάμεις τοῦ κακοῦ πού ἀντιτίθενται στά σχέδιά του. Αὐτό εἶναι ὀλοφάνερο στήν ἱστορία τοῦ λαοῦ του, ὅταν διάφοροι ἐχθροί ἐπιχειροῦν νά ἀνακόψουν τήν πορεία του. Τότε, ἐπιβεβαιώνοντας τήν κυριότητά του πάνω στά γεγονότα, ὁ Θεός παρεμβαίνει κυριαρχικά καί ὁ Ἰσραήλ ἀποκτᾷ τήν ἐμπειρία θαυμαστῶν ἀπελευθερώσεων: στήν ἔξοδο, ὁ Θεός μάχεται ἐνάντια στήν Αἴγυπτο, χτυπώντας την μέ θαύματα κάθε εἴδους¹³, πλήττοντας τά πρωτότοκά της¹⁴ καί τόν ἀρχηγό της¹⁵. Στή Χαναάν, ὑποστηρίζει τίς στρατιές τοῦ Ἰσραήλ.¹⁶

Στή διάρκεια τῶν αἰώνων, συμπαραστέκεται τούς βασιλεῖς¹⁷, καί ἀπελευθερώνει τήν ἁγία πόλη του¹⁸. Ὅλα αὐτά τά γεγονότα δείχνουν ὅτι οἱ ἀνθρώπινοι ἀγῶνες δέ φθάνουν στό τέλος τους παρά μόνο μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἄνθρωποι μάχονται, ἀλλά μόνο ὁ Θεός δίνει τή νίκη¹⁹.

2. Ὁ Θεός μάχεται ἐνάντια στούς ἁμαρτωλοὺς.

¹³ Ἐξόδου 3, 20.

¹⁴ Ἐξόδου 11, 4.

¹⁵ Ἐξόδου 14, 18.

¹⁶ Κριτῶν 5,4.20. Ἰης. 5,13 ἐξ. 10,10-14. 2 Βασ. 5,24.

¹⁷ Ψλ. 19. 20.

¹⁸ Ψλ. 47,4-8. 4 Βασ 19,32-36).

¹⁹ Ψλ. 117, 10-14. 120,2. 123).

Ἀλλά οἱ μάχες τοῦ Θεοῦ ἐδῶ στή γῇ δέν ἔχουν ὡς τελικό σκοπό τόν πρόσκαιρο θρίαμβο τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ δόξα του εἶναι ἄλλης φύσεως καί ἡ βασιλεία του ἄλλης τάξεως. Αὐτό πού θέλει εἶναι ἡ ἐγκαθίδρυση μιᾶς βασιλείας εὐημερίας καί δικαιοσύνης, ὅπως τήν ὀρίζει ὁ Νόμος του. Ὁ Ἰσραήλ ἔχει ὡς ἀποστολή νά τήν πραγματοποιήσῃ. Ἄν τό παραλείψῃ, ὁ Θεός εἶναι ὑποχρεωμένος νά πολεμήσῃ τόν ἁμαρτωλό λαό του γιά τόν ἴδιο λόγο πού πολεμᾷ καί τίς εἰδωλολατρικές δυνάμεις. Γί' αὐτό, σέ ἀντιστάθμισμα τῶν περιπτώσεων ἀπιστίας του, ὁ Ἰσραήλ ἀποκτᾷ ἐπίσης ἐμπειρία στρατιωτικῶν καταστροφῶν: τήν ἐποχή τῆς ἐρήμου²⁰, τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ²¹, τῶν Κριτῶν²², τοῦ Σαούλ²³. Τήν ἐποχή τῶν βασιλέων, αὐτό ἐπαναλαμβάνεται περιοδικά, καί, μετά τίς καταστροφές πού θά προκύψουν ἀπό πολλαπλές εἰσβολές, τά βασίλεια τοῦ Ἰσραήλ καί τοῦ Ἰούδα θά καταλήξουν μάλιστα νά ὑποστοῦν μιά πλήρη ἐθνική κατάρρευση. Στά μάτια τῶν προφητῶν, αὐτά εἶναι τά ἀποτελέσματα θεϊκῶν κρίσεων: ὁ Θεός πλήττει τόν ἁμαρτωλό λαό του²⁴, κι αὐτός ἐξαπολύει τοὺς ἐπιδρομεῖς πού ἔχουν ἐπιφορτισθεῖ νά τόν τιμωρήσουν²⁵. Οἱ στρατιές τῆς Βαβυλώνας βρίσκονται στίς διαταγές του²⁶ καί ὁ Ναβουχοδονόσορας εἶναι ὑπηρέτης του²⁷.

Μέσα ἀπ' αὐτά τά τρομερά γεγονότα, ὁ Ἰσραήλ καταλαβαίνει τώρα ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι βασικά ἓνα δεινό πράγμα. Ἀποτέλεσμα

²⁰ Ἀρ. 14,39-44.

²¹ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ 7,2.

²² 1 Βασ. 4.

²³ 1 Βασ. 31

²⁴ Ἡσαΐου 1, 4-9.

²⁵ Ἱερ. 4,5-5,17.6. Ἡσ. 5,26-30.

²⁶ Ἱερ. 32,1-24.

²⁷ Ἱερ. 34, 6 καί ἐξ.

τοῦ ἀδελφοκτόνου μίσους ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους²⁸, ἀποτελεῖ μέρος τοῦ πεπρωμένου μιᾶς ἀμαρτωλῆς φυλῆς. Ἡ μάστιγα τοῦ Θεοῦ, δέ θά ἐξαφανιστεῖ λοιπόν ὀριστικά ἀπό τή γῆ παρά μόνο ὅταν θά ἔχει ἐξαφανιστεῖ καί ἡ ἴδια ἡ ἀμαρτία²⁹. Γι' αὐτό καί οἱ ἐσχατολογικές ἐπαγγελίες τῶν προφητῶν τελειώνουν ὅλες μέ τό θαυμάσιο ὄραμα μιᾶς παγκόσμιας εἰρήνης³⁰. Αὕτη εἶναι ἡ αὐθεντική σωτηρία πού πρέπει νά ποθεῖ ὁ Ἰσραήλ μᾶλλον παρά τούς κατακτητικούς καί καταστρεπτικούς ἱερούς πολέμους.

IV. ΟΙ ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΑΧΕΣ

1. Ἡ ἔφοδος τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων.

Αὕτη ἡ σωτηρία ὡστόσο δέ θά ἔρθει χωρίς ἀγῶνα. Ἀλλά αὕτη τή φορά, ὁ οὐσιαστικά θρησκευτικός χαρακτήρας τῆς πάλης θ' ἀπαλλαγεῖ ἀπό τίς ἐγκόσμιες ἐπιπτώσεις της καλύτερα ἀπό ὅ,τι στό παρελθόν. Χωρίς ἄλλο, στίς περιπτώσεις ὅπου ἡ πάλη ἀναφέρεται ἀπό πρίν, ἔχει ἀκόμα τή μορφή μιᾶς στρατιωτικῆς ἐπιθέσεως τῶν εἰδωλολατρῶν ἐνάντια στήν Ἱερουσαλήμ³¹. Ἀλλά στήν ἀποκάλυψη τοῦ Δανιήλ, γραμμένη τόν καιρό πού ὁ βασιλιάς Ἀντίοχος ἐξαπέλυσε τόν αἱματηρό διωγμό του, εἶναι φανερό ὅτι ἡ ἐχθρική δύναμη, πού παρουσιάζεται μέ τά χαρακτηριστικά τερατόμορφων Θηρίων, ἔχει ὡς κύριο σκοπό της τόν «πόλεμο μετὰ τῶν ἁγίων» καί νά προσβάλει τόν ἴδιο τό Θεό³². Πίσω ἀπό τήν

²⁸ Βλ. Γεν. 4.

²⁹ Ψλ. 45,10. Ἰεζ. 39,9 ἐξ.

³⁰ Ἡσ. 2,4. 11, 6-9 κλπ.

³¹ Ἰεζ. 38. Ζαχ. 14,1-3: Ἰδθ. 1-7.

³² Δν. 7,19-25. 11,40-45. Βλ. Ἰδθ. 3,8.

πολιτική μάχη διαφαίνεται έτσι ο πνευματικός αγώνας του Διαβόλου καί τῶν συμμάχων του ἐνάντια στό Θεό.

2. Ἡ ἀντεπίθεση τοῦ Θεοῦ.

Μπροστά σ' αὐτή τήν ἔφοδο πού ἐξαπολύει ἕνα ὀλοκληρωτικό εἰδωλολατρικό κράτος ἐνάντια στήν πίστη τοῦ ἰουδαϊσμοῦ, αὐτός μπορεῖ βέβαια ἀκόμα ν' ἀντιδράσει μέ μιά στρατιωτική ἐξέγερση πού ἀναβιώνει τίς παραδόσεις τοῦ ἱεροῦ πολέμου³³. Στήν πραγματικότητα, αἰσθάνεται στρατευμένος σ' ἕναν ὑψηλότερο αγώνα, γιά τόν ὁποῖο πρέπει νά ὑπολογίζει πρὶν ἀπ' ὅλα στή βοήθεια τοῦ Θεοῦ³⁴ ὁ ἴδιος ὁ Θεός θά διατάξει, τήν προκαθορισμένη ὥρα, τή θανάτωση τοῦ Θηρίου³⁵ καί θά συντρίψει τή δύναμή του³⁶. Αὐτή ἡ προοπτική ξεπερνᾷ τό ἐπίπεδο τῶν ἐγκόσμιων πολέμων. Καταλήγει στόν οὐράνιο αγώνα μέ τόν ὁποῖο ὁ Θεός θά ἐπισφραγίσει ὅλους τοὺς ἀγῶνες πού ὑποστήριξε ἤδη στή διάρκεια τῆς ἱστορίας³⁷ ὅλους τοὺς ἀγῶνες πού ὑποστηρίζει τώρα προκειμένου νά ὑπερασπιστεῖ τοὺς δικαίους ἐνάντια στοὺς ἐχθρούς τους³⁸. Αὐτός ἐκεῖ ὁ αγώνας θά ἔχει ὡς πλαίσιο τήν τελική κρίση. Θά βάλει τέλος σ' ὅλες τίς ἀδικίες ἐδῶ στή γῆ³⁹ κι ἔτσι θά εἶναι τό ἄμεσο προοίμιο τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Γι

³³ 1 Μακ. 2-4. 2 Μακ 8-10.

³⁴ Βλ. 2 Μακ. 5,22 ἐξ. Ἰδθ. 9.

³⁵ Δν. 7,11.26.

³⁶ Δν 8,25. 11,45.

³⁷ Βλ. Ἠσ. 59,15-20. 63,1-6.

³⁸ Ψλ. 34, 14 καί ἐξ.

³⁹ Σολ. 5,17-23.

αυτό μετά τόν άγώνα θά έπακολουθήσει αιώνια ειρήνη, στην όποία θά μετάσχουν όλοι οι δίκαιοι⁴⁰.

Β . Καινή Διαθήκη

Ή Καινή Διαθήκη έκπληρώνει αυτές τής έπαγγελίες. Ό έσχατολογικός πόλεμος διεξάγεται έδω σέ τρία επίπεδα: στην επίγεια ζωή του Ίησοϋ, στην ιστορία τής Έκκλησίας του καί στή συντέλεια του κόσμου.

I. Ο ΙΗΣΟΥΣ

Στό πρόσωπο του Ίησοϋ αποκαλύπτεται πλήρως ή βαθύτερη φύση τής έσχατολογικής μάχης. Δέν είναι ένας έγκόσμιος άγώνας για ένα βασίλειο του κόσμου τούτου⁴¹. Γι αυτό ο Ίησοϋς άρνεϊται όποιαδήποτε ανθρώπινη βία για τήν υπεράσπισή του⁴². Είναι μία μάχη πνευματική ένάντια στό Σατανά, ένάντια στον κόσμο, ένάντια στό κακό. Ό Ίησοϋς είναι ο Ίσχυρός πού θά νικήσει τόν Άρχοντα του κόσμου τούτου⁴³. Γι αυτό κι εκείνος άντιδρᾷ έπιχειρώντας μία τελευταία έφοδο έναντίον του: ή θανάτωση του Ίησοϋ είναι ή έσχατη απόπειρά του⁴⁴. Αύτός επίσης προκαλεϊ τήν αντίδραση των επίγειων δυνάμεων πού συνασπίστηκαν έναντίον του Χριστού του Κυρίου⁴⁵. Άλλά, μέ τόν τρόπο αυτό, έπιταχύνει τήν ήττα του. Πράγματι, παραδόξως, ο σταυρός του Ίησοϋ έξασφαλίζει τή νίκη

⁴⁰ Δν. 12,1 έξ. Σολ 4,7 έξ. 5,15. έξ.

⁴¹ Λκ. 22,50 έξ. Ίω. 18,38).

⁴² Μτ. 26,52. Ίω. 18,11.

⁴³ Μτ. 4,1-11 πρλ. 12,27 έξ. πρλ. Λκ. 11,18 έξ.

⁴⁴ Λκ. 22,3. Ίω. 13,2. 27. 14,30.

⁴⁵ Πράξ 4,25-28. βλ. Ψλ. 2.

του⁴⁶. Όταν ανασταίνεται, οι έχθρικές Δυνάμεις, μοχθηρές, απογυμνωμένες από την κυριαρχία τους, αποτελούν τά τρόπαια της θριαμβευτικής του πομπής⁴⁷. Νικητής του κόσμου με τον ίδιο τό θάνατό του⁴⁸, κατέχει στο έξης τη διακυβέρνηση της ιστορίας⁴⁹. Ο αγώνας όμως πού διεξήγαγε προσωπικά ο ίδιος θά έπεκταθεί μέσα από τούς αιώνες στη ζωή της Έκκλησίας του.

II. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

1. Η στρατευμένη Έκκλησία.

Η Έκκλησία δέν είναι έγκόσμιος θεσμός, όπως ήταν ακόμη ο παλαιός λαός του Ίσραήλ, κι έτσι δέν την απασχολούν πιά οι ανθρώπινοι πόλεμοι. Μέσα στο δικό της χώρο όμως βρίσκεται σέ κατάσταση επιστρατεύσεως, πού θά διαρκέσει όσο καί ή ιστορία του παρόντος κόσμου. Αυτό πού φέρνει ο Ίησοϋς διά της Έκκλησίας στους ανθρώπους είναι βέβαια, από μιά άποψη, ή ειρήνη μέ τό Θεό καί ή ειρήνη μεταξύ τους⁵⁰. Μιά τέτοια ειρήνη όμως δέν είναι του κόσμου τούτου. Γι αυτό όσοι πιστεύουν ο αυτόν θά είναι πάντα έκτεθειμένοι στο μίσος του κόσμου⁵¹, στο έγκόσμιο επίπεδο, ο Ίησοϋς δέν τούς έφερε την ειρήνη, αλλά τή «μάχαιρα»⁵² γιατί ή Βασιλεία του Θεοϋ βρίσκεται έκτεθειμένη στη βία⁵³. Ως άτομο, κάθε χριστιανός θά χρειαστεί νά διεξαγάγει έναν

⁴⁶ Ίω. 12, 31.

⁴⁷ Κολ. 2, 15.

⁴⁸ Ίω. 16,33.

⁴⁹ Άπ. 5.

⁵⁰ Λκ. 2,14. Ίω. 14,27. 16,33.

⁵¹ Ίω. 15,18-21.

⁵² Μτ. 10, 34 πρλ.

⁵³ Μτ. 11,12 πρλ.

ἀγώνα, ὄχι ἐναντίον ἀντιπάλων ἀπό σάρκα καί αἷμα, ἀλλά ἐναντίον τοῦ Σατανά καί τῶν συμμάχων του⁵⁴. Ὡς σύνολο, ἡ Ἐκκλησία θά παραδοθεῖ στίς ἐπιθέσεις τῶν δυνάμεων τοῦ κόσμου τούτου, πού θά διεξαγάγουν οἱ σύμμαχοι τοῦ Σατανά, ὅπως ἡ αὐτοκρατορική Ρώμη, αὐτή ἡ νέα Βαβυλώνα⁵⁵.

2. Γά χριστιανικά ὄπλα.

Σ' αὐτό τόν ἀγώνα, ἡ Ἐκκλησία καί τά μέλη της δέ χρησιμοποιοῦν πιά ὄπλα ἐγκόσμια, ἀλλά αὐτά πού τούς ἄφησε ὁ Ἰησοῦς. Οἱ χριστιανικές ἀρετές εἶναι τά ὄπλα τοῦ φωτός πού φοράει ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ⁵⁶, εἶναι ἡ πίστη στό Χριστό πού νικά τόν Πονηρό καί τόν κόσμο⁵⁷. Φαινομενικά, ὁ κόσμος μπορεῖ νά νικήσει τούς χριστιανούς ὅταν τούς καταδιώκει καί τούς θανατώνει⁵⁸, νίκη ἐφήμερη πού ἀναγγέλλει μιάν ἀντιστροφή τῆς καταστάσεως, ὅπως ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ προετοίμαζε τήν ἔνδοξη ἀνάστασή του⁵⁹. Τό Ἀρνίον νίκησε μέ τό θάνατό του τό Διάβολο. Τό ἴδιο καί οἱ σύντροφοι τοῦ Ἀρνίου θριαμβεύουν πάνω στό Διάβολο μέ τό μαρτύριό τους⁶⁰. Ὁ ἥρωισμός τέτοιων ἀγώνων ξεπερνᾷ σέ μεγάλο βαθμό τόν ἥρωισμό τῶν παλαιῶν πολέμων τοῦ Θεοῦ καί δέν ἀπαιτεῖ μικρότερη γενναιότητα.

III. Η ΤΕΛΙΚΗ ΜΑΧΗ

⁵⁴ Ἐφ. 6,10 ἐξ. 1 Πε. 5,8 ἐξ.

⁵⁵ Ἀπ. 12,17-13,10. 17.

⁵⁶ 1 Θεσ. 5,8. Ἐφ. 6, 11.13-17.

⁵⁷ 1 Ἰω. 2,14 4,4. 5.4. ἐξ.

⁵⁸ Ἀπ. 11, 7-10.

⁵⁹ Ἀπ. 11, 11.15-18.

⁶⁰ Ἀπ. 12,11. 14,1-5.

1. Πρόδρομοι.

Οἱ «ἔσχατοι καιροὶ» πού ἐγκαινίασε ὁ Ἰησοῦς ἀποκτοῦν ἔτσι τή μορφή θανάσιμης πάλης ανάμεσα σέ δύο στρατόπεδα: τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ Ἀντίχριστου. Ἀναμφιβόλως αὕτη ἡ πάλη θά γίνεται ὀξύτερη, σκληρότερη κι ἐντατικότερη, ὅσο ἡ ἱστορία πλησιάζει πρὸς τό τέλος της. Ἀλλά ὁ κόσμος τοῦ κακοῦ, ὁ κόσμος τῆς ἁμαρτίας, ὑπόκειται στή θεία καταδίκη πού καθορίζει στό ἐξῆς τά πεπρωμένα του. Κι ἐδῶ ἀποκαλύπτεται πλήρως τό νόημα τῶν ἀνθρώπινων πολέμων. Γράφουν στήν καρδιά τῆς ἐγκόσμιας ἐμπειρίας τῶν ἀνθρώπων τά σημάδια τῆς Κρίσεως πού ἔρχεται⁶¹. Ἀποκαλύπτουν τίς ἐσωτερικές ἀντιθέσεις ἀπό τίς ὁποῖες κυριαρχεῖται ἡ ἁμαρτωλὴ ἀνθρωπότητα ἐνόσω δέν ἀποδέχεται τήν εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ.

2. Εἰκόνες τῆς ἔσχατης μάχης.

Ὁ χρόνος κυλᾷ ἀναπόφευκτα πρὸς τό τέλος του. Ἀπό τή μιὰ μεριά ὁ Χριστός συγκεντρώνει σιγά σιγά στήν Ἐκκλησία του ὅλα τά σκορπισμένα τέκνα τοῦ Θεοῦ⁶², κι ἀπό τήν ἄλλη ὁ Σατανᾶς, πού τόν ἀντιγράφει, προσπαθεῖ κι αὐτός νά ἐνώσει ὁ ἓνα μόνο στρατό τούς ἀνθρώπους πού ἀποπλάνησε. Στό τέλος τῶν αἰώνων, ἡ Ἀποκάλυψη μᾶς τοῦς παρουσιάζει συγκεντρωμένους κάτω ἀπό τήν καθοδήγησή του γιά νά δώσουν τήν τελευταία τους μάχη⁶³. Αὕτη τή φορά ὅμως, ὁ νικητής Χριστός θά κάνει νά λάμψει φανερά ἡ κυριαρχία του, Λόγος τοῦ Θεοῦ πού ἐμφανίζεται ὁ ὅλη τή δόξα

⁶¹ Μτ. 24,6 πρλ. Ἀπ. 6,1-4. 9,1- 11.

⁶² Ἰω. 11,52.

⁶³ Ἀπ. 19,19. 20,7 ἐξ.

του καί ἀσκεῖ τό λειτούργημα τοῦ Ἐξολοθρευτῆ⁶⁴. Ἡ ἐγκόσμια ὄψη τῶν μελλοντικῶν γεγονότων μᾶς διαφεύγει πίσω ἀπ' αὐτή τήν ὑπερφυσική εἰκόνα, πού καταλήγει, πέρα ἀπό τά ὅρια τοῦ χρόνου, στήν αἰώνια τιμωρία τοῦ Σατανᾶ καί τῶν συνεργῶν του⁶⁵. Μετά ἀπ' αὐτό, θά ὑπερνικηθεῖ κάθε ἀντίθεση, εἴτε ἀνάμεσα στό Θεό καί στούς ἀνθρώπους, εἴτε ἀνάμεσα στίς διάφορες ἀνθρώπινες ομάδες, καί ἡ τέλεια εἰρήνη τῆς νέας Ἱερουσαλήμ θά εἰσαγάγει καί πάλι τή σωσμένη ἀνθρωπότητα στόν παράδεισο⁶⁶. Ὅραμα τελικῆς νίκης, πού θεμελιώνει τή σταθερότητα καί τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἁγίων⁶⁷, γιατί τότε ἡ στρατευμένη Ἐκκλησία θά μεταβληθεῖ γιά πάντα σέ Ἐκκλησία θριαμβεύουσα, συγκεντρωμένη γύρω ἀπό τό νικητή Χριστό⁶⁸.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καί ἀγάπης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ Δανιήλ.

⁶⁴ Ἀπ. 19, 11-16.21. βλ. Μτ. 24, 30 πρλ.

⁶⁵ Ἀπ. 19,20. 20,10.

⁶⁶ Ἀπ. 21.

⁶⁷ Ἀπ. 12,10.

⁶⁸ Ἀπ. 3,21 ἐξ. 7.